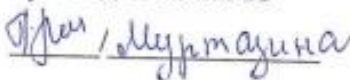

Бажуковский филиал Муниципальное автономное общеобразовательное учреждение
«Усть – Туркская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО

Руководитель ШМО

Протокол №1 от
«31» августа 2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по
УВР

 Антова Э.Р.

«31» августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор МАОУ «Усть-
Туркская СОШ»

 Юсупова И.Ф.

Приказ №100 от
«31» августа 2023 г.

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО РОДНОМУ ЯЗЫКУ
ДЛЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ 8 КЛАССА
С УМСТВЕННОЙ ОТСТАЛОСТЬЮ**

Составитель :

учитель татарского языка и литературы

Шавалиева З.А.

с.Бажуки, 2023

Аңлатма язуы

Бүгенге жәмгыять зур үзгәрешләр кичерә, шуның белән бәйле татар телен укуытуга да яңа таләпләр куела. Татар теле дәресләре белем бирүгә, жәмгыятькә һәм мәдәнияткә мөнәсәбәтле максатларны тормышка ашыра. Бүген укучыларда уңышлы аралашу сәләте, кара-каршы сөйләшү осталыгы, монолог төзи белү, гомуми культура күрсәткече булган грамоталы язу кебек күнекмәләр формалаштыру зарур. Укучыларны тел фәнненең төп тәгълиматлары белән таныштырып, шулар нигезендә аларның тамга-символик һәм логик фикерләвен, ижади хыялын үстерү, татар теленең башка телләр белән берлектә дөньяның фәнни картинасын тудыруда катнашуы, милләтне саклап калуда, халыкның, шәхеснең үзенчәлеген югалтмауда ышанычлы нигез булуын аңлаулары бик мөһим. Әлеге таләпләр уку-укуыту методикасын яңартуны, белем бирүгә яңача якин килүне, уку эшчәнлеген инновацион педагогик технологияләргә нигезләнеп оештыру бурычын куя.

Татар теленнән төп гомуми белем бирүнең **максатлары:**

- укучыларның башлангыч мәктәптә татар теленең фонетик, орфоэпик, орфографик, лексик, грамматик нигезләреннән алган белемнән системалаштыру, катлаулырак формаларда өйрәтүне дәвам итү;
- укучыларның ижади һәм мөстәкыйль фикерли алу мөмкинлекләрен үстерү, үз фикерләрен дәлилләргә күнектерү;
- телнең төп грамматик чараларын сөйләм процессында кулланырга ирешү;
- татар әдәби тел нормаларын һәм стилистик мөмкинлекләрен ачык күзалларга, аларны тиешенчә кулланырга белемгә өйрәтү;
- телнең милли әдәбиятыбызның чагылышы булуын, тел һәм тарих бердәмлеген аңлату, татар теленең милли-мәдәни үзенчәлегенә төшендерү, татар һәм башка халыкларның рухи мирасына ихтирам тәрбияләү;
- текст һәм интернет, электрон уку-укуыту ресурслары, башка мәгълүмати чаралар белән эшләрү, аннан кирәкле мәгълүматны ала белү һәм шуны тиешенчә үзгәртә алу күнекмәләрен үстерү;
- укучыларның орфографик һәм пунктуацион грамоталылыгын камилләштерү.

Укуыту предметына гомуми аңлатма

Федераль дәрәжә стандарты куйган таләпләрнең иң мөһиме – укуытучы һәм укучы арасындагы эшчәнлекне (деятельный характер образования) дәрәжә итеп оештыра алуга ирешү: укуытучы – S, укучылар – ss = S ss , ягъни укучылар белем алырга килә, ә укуытучы уку процессын оештыра һәм аларга ярдәм итә.

Татар телен укуытканда, махсус белем һәм күнекмәләр камиллеген тәэмин итүгә юнәлтелгән универсаль гамәлләр формалаштыру зур әһәмияткә ия. Укучыларга танып-белүгә этәргеч бирү, уку эшчәнлегендә мөстәкыйльлек, ижатка омтылыш тәрбияләү, хезмәттәшлекне оештыра, эшне планлаштыра белү, уку хезмәтендә максат (уку мәсьәләсен – УМ) куя алу, аңа ирешү өчен этапара бурычлар билгеләү һәм аларга ирешү өстендә (адымлап биремнәр үтәү аша) эшләрү осталыгы булдыру бик мөһим. Иң беренче чиратта, бала белгәннен әле үзенә билгеле булмаганнан аера белемгә, шуннан чыгып, танып белү максатын (УМ) мөстәкыйль аерып чыгарырга һәм әйтеп бирергә өйрәнә.

Уку эшчәнлеге төркемнәрдә оештырылып, укучының тыңлый, ишетә, үз фикерен диалогта һәм монолог рәвешендә башкаларга житкерә алуы, янәшәсендәгеләрне кимсетмичә, үз фикерен яклай белүе коммуникатив (коммуникативные действия) гамәлләр формалаштыруга ярдәм итә.

Татар телен өйрәнгәндә, УМ кую, чишү юлларын билгеләү, аны чишү, үз эшенә контроль ясыи һәм бәя бирә белү – бик кирәкле регулятив (регулятивные действия) гамәлләр.

Туган телне укуту процессында баланың мәгълүмат белән эшләү культурасы үсү, дәрәслек белән нәтижәле эш, сүзлекләрдән, белешмәлекләрдән, башка төрле белем чыганакларыннан, мәсәлән, компьютердан файдалану, ысул аерып ала белү, эчтәлекне модельләштерү кебек күнекмәләргә ия булуы танып белү (познавательные действия) гамәлләре формалашуны дәлилли.

Татар теле дәрәсләрендә кулланылган һәр текст, жөмлә, халык педагогикасыннан алынган мисаллар - барысы да гомумкешелек кыйммәтләренә унай мөнәсәбәт тәрбияләүгә юнәлтелгән әхлакый (личностные действия) гамәлләр.

Татар теле буенча гомуми белем бирү максатларына ирешү коммуникатив, лингвистик, этнокультура өлкәсенә караган компетенцияләр булдыру аша бара. Программада компетенцияләргә сәгатьләр санын бүлгәндә, коммуникатив компетенциягә сәгатьләр бүленеше аерым каралса да, лингвистик һәм этнокультура (этномәдәни) өлкәсенә караган компетенцияләргә берләштереп бирү максатка ярашлы дип табылды, чөнки лингвистик компетенция, ягъни татар теленә тармаклары буенча үзләштерергә тиешле төп теоретик мәгълүматлар халыкның милли үзенчәлекләрен сурәтләү мөмкинлекләрен чагылдырган күнегүләр, халык авыз ижаты үрнәкләре (мәкаль, әйтем һ.б.) белән бәйләп бирелә.

Коммуникатив компетенция

Сөйләм эшчәнлегенә төрләре (тыңлап аңлау, сөйләү, уку, язу һәм язма сөйләм) үзләштерелә. Укучылар тыңланган яки укылган текстның темасын, төзелешен һәм төп фикерен, жанрын ачыклай, текст буенча әңгәмә үткәрә, үз фикерен дәлилли, телнең орфографик һәм орфоэпик, лексик, морфологик, синтаксик нормаларын саклап, телдән яки язмага эчтәлеген кыскача, тулы, сайлап алып житкерә. Телнең әдәби нормаларын саклап, төрле темаларга диалогик һәм монологик сөйләм оештыра. Төрле стиль һәм жанрдагы текстлар төзи. Төрле типтагы язма эшләр, шул исәптән компьютер кулланып, диктант, изложение, сочинение, текстлар һ.б. эшләр башкара. Татар сөйләм этикеты нормаларын дәрәс һәм урынлы куллана.

Лингвистик компетенция

Татар теленә тармаклары буенча үзләштерергә тиешле төп теоретик **мәгълүматлар:**

1. Татар теленә ижтимагый-мәдәни роле; татар милли әдәби теле һәм аның төп орфографик, орфоэпик нормалары; телнең фонетик системасы һәм закончалыклары; ижек, татар теленә ижек калыплары; басым, интонация һәм аларның төрләре; орфография һәм орфоэпия.
2. Сүз, аның лексик мәгънәсе; сүзләрнең мәгънә ягыннан төрләре; татар теленә сүзлек составы, аның ачык система тәшкил итүе; сүзләрне килеп чыгышы, кулланылыш даирәсе һәм активлыгы ягыннан төркемләү; фразеологик әйтемләр, аларның мәгънә үзенчәлекләре; лексикография, сүзлекләрнең төрләре.
3. Сүзләрнең мәгънәле кисәкләре, аларның төрләре, сүз ясалыш ысуллары.

4. Мөстәкыйль сүз төркемнәренә лексик-семантик һәм морфологик-синтаксик үзенчәлекләре, бәйләгеч һәм модал сүз төркемнәренә грамматик үзенчәлекләре, сөйләмдә кулланылышлары.
5. Сүзтезмә һәм жөмлә, сүзләр һәм жөмләләр арасында бәйләнеш төрләре; жөмлә кисәкләре; жөмләләрне төркемләү принциптары; туры һәм кыяк сөйләм; текст, аның төзелеше; татар телендә тыныш билгеләре.
6. Функциональ стильләр, аларның лексик-грамматик үзенчәлекләре; сөйләм культурасы.
7. Жөмләгә синтаксик анализ һәм жөмләдәгә сүзләргә фонетик, лексик, морфологик анализ ясау, сүзләрне төзелеш һәм ясалышы ягыннан тикшерү.

Этнокультура өлкәсенә караган компетенция

Тел чаралары ярдәмендә халыкның милли үзенчәлекләрен сурәтләү мөмкинлекләрен өйрәнү; тәкъдим ителгән текстлардан халык авыз ижады үрнәкләрен, тарихи лексиканы аеру, аларның төрләрен һәм мәгънәләрен өйрәнү.

Программаны үзләштерүдән көтелгән нәтижәләр

8 нче сыйныфта татар теле предметын өйрәтү тел берәмлекләрен таный, аңлай, анализлый белү күнекмәләре белән бергә, сөйләм культурасын үстерүне, төрле типтагы мәгълүматны, сөйләм ситуациясенә карап, дәрәс һәм төгәл итеп башкаларга житкерә алуны, татар теленә әдәби һәм сөйләм этикеты нормаларын үтәүне дә бурыч итеп куя.

Шәхси нәтижәләр:

- баланың акыл, мөстәкыйль фикерләү эшчәнлеген активлаштыру;
- баланың үзен тәрбияләү, үзе белән идарә итү, үз фикерен яклык алу сәләтен үстерү;
- сөйләм эшчәнлегенә үзара аралашу чарасы икәннен аңлау;
- укучының үзәнен үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү;
- жәмгыятьтә яшәү кагыйдәләренә, әхлак нормаларына төшендерү.

Предметны үзләштерү барышында ирешергә тиешле нәтижәләр:

- телдән һәм язма сөйләм, диалог һәм монолог, аралашу ситуациясе, тел стильләре, текст төшенчәләрен аңлау һәм гамәлдә дәрәс куллану;
- төрле стиль һәм жанрдагы текстларны сәнгатьле итеп уку күнекмәләре булдыру;

- текстның эчтәлеген телдән яки язмача төгәл итеп, сайлап яки кыскача сөйләп бирү, текст буенча куелган сорауларга төгәл җавап бирү;
- бирелгән темага, куелган максатка ярашлы рәвештә, төрле ситуацияләрдән чыгып, тасвирлау (сыйфатлама) яки хикәяләр характерындагы текстларны телдән яки язмача әзерләү;
- текстның планын төзү яки эчтәлеген конспект, тезис рәвешендә язу;
- жөмлөгә синтаксик анализ һәм жөмлөдәге сүзләргә фонетик, лексик, морфологик анализ ясау, сүзләргә төзелеш һәм ясалышы ягыннан тикшерү;
- тормыш-көнкүреш, уку, иҗтимагый, мәдәни темаларга әңгәмә кору, үз фикерекңне яклап, әңгәмә-бәхәс формасында сөйләшү күнекмәләренә ия булу;
- сөйләү һәм язуда татар әдәби нормаларын (орфографик, орфоэпик, лексик, грамматик, пунктион) саклау һәм сөйләм этикеты нормаларын үтәү;

Предметара нәтиҗәләр:

- татар теленә башка фәннәргә өйрәнү һәм белем алу чарасы икәннен аңлау;
- татар теленә әдәбият белән бәйләп, тел чараларының матур әдәбият әсәрләрендәгә тәэсир көчен, сәнгатьлелеген булдырудагы ролен ачыклау;
- телне мәдәният белән бәйләп, татар теленә байлыгына һәм матурлыгына хөрмәт тәрбияләү;
- татар теленә рус теле белән бәйләп, телләр һәм халыклар арасындагы уртак хезинә – рухи кыйммәтләргә ихтирам, башка милләт вәкилләренә карата түземле-ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү;
- телне тарих, жәмгыять белеме фәннәргә белән бәйләп, дөнья, кешелек жәмгыяте, аның үсеше турында күзаллау формалаштыру;
- телнең кеше һәм жәмгыять тормышында тоткан урынын аңларга ярдәм итү.

- 1) Программа разработана на основе следующих нормативно-правовых документов: Конституция Российской Федерации;
- 2) Федеральный закон от 29 декабря 2012 г. № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации» (с изменениями и дополнениями);
- 3) Закон Российской Федерации от 25 октября 1991 г. № 1807-1 «О языках народов Российской Федерации» (с изменениями и дополнениями);
- 4) Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования (утвержденный приказом Министерства просвещения Российской Федерации от 31 мая 2021 г. № 287);
- 5) Примерная основная образовательная программа основного общего образования (одобренная решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию, протокол № 1/22 от 18 марта 2022 г.);
- 6) Примерная программа (одобрена решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию, протокол № 2/220 от 2 июня 2020 г.);
- 7) Концепция преподавания родных языков народов России (утверждена решением коллегии министерства просвещения РФ от 1 октября 2019 года № ПК-ЗВН).

Дәрәслек

”Рус телендә урта(тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә татар телен һәм әдәбиятын укыту программасы” 1-11 нче сыйныфлар. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән, Казан, Татарстан китап нәшрияты, 2011нче ел.

4.Р.К.Сәгъдиева, Г.И.Хәйруллина, Татар теле, 8 нче сыйныф. Рус телендә белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы, Казан, “Мәгариф-Вақыт” Та нәшрияты, 2017 нче ел.

Укыту фәнненең уку планында тоткан урыны программада күрсәтелгәнчә: елга - 34 сәг; атнага: 1 сәгать

Эш программасы структурасы.

Татар теленнән эш программасы өч өлештән тора: аңлатма язуыннан, төп бүлекләр, белем һәм күнекмәләр, укытуның гомуми, шәхси, метапредмет нәтижеләрен үз эченә алган программаның эчтәлегеннән.

8нче класс укучыларының белем күнекмәләре.

1. Алдагы сыйныфларда алган белем һәм күнекмәләренә ныгыту.

Гади жөмлө синтаксисы һәм пунктуациясе:

1. Сүзтезмәләргә, гади жөмлөләргә синтаксик анализ ясый белү.
2. Жөмләнең баш кисәкләрен, иярчен кисәкләрен табып, аларның нинди сүз төркеме белән белдерелүен әйтү. Ия белән хәбәр янында сызык кую очраklarын белү.
3. Сүзтезмәне жөмлэдән аера белү. Сүз төркеме белән жөмлө кисәген дәрәс билгеләү.
4. Аерымланган жөмлө кисәкләре, эндәш һәм кереш сүзләр кергән жөмлөләр төзү. Аерымланган хәлләр, аерымланган аныклагычлар, эндәш, кереш сүзләр янында тыныш билгеләрен куя белү.
5. Туры һәм кыек сөйләмне дәрәс куллану, алар кергән жөмлөләр төзү. Диалог, туры һәм кыек сөйләм янында тыныш билгеләрен куя белү.
6. Жөмләнең әйтү максаты ягыннан төрөн, интонация, логик басым һәм сүз тәртибен белү. Жөмлө ахырында тыныш билгеләрен куя белү.
7. Тиндәш кисәкләрен билгеләү, алар янында тыныш билгеләрен дәрәс куллану.

Сөйләм эшчәнлегә:

1. Эш кәгазьләреннән әдәби әсәр героена адресланган хат язу, әдәби геройларга характеристика язарга өйрәнү.
2. Укучыларның, үз тәҗрибәләреннән чыгып, диалогик һәм монологик сөйләм оештыра белүе. Хикәяләр язу.
3. Грамматик биремле контроль диктантлар, төрле типтагы диктантлар язу (85-110сүз).
- 4.Сочинение элементлары булган изложениеләр язу (270-350, 125-135)
5. Татар телендәге сүз тәртибе үзенчәлекләрен чагылдырган кыска текстларны тәржемә итү күнегүләре үтәү.
6. Бирелгән план буенча сочинениеләр язу (2-2,5 бит)

Программа материалының эчтәлегә.

№	Төп темалар	Темага караган төп төшенчәләр.
1	5-7 сыйныфларда үткәннәрне кабатлау.	Сүз ясалышы, сүз төзелеше, сүз төркөмнәре, фигыль, фигыль юнәлешләре, жөмләдә сүзләр тәртибе;
2	Синтаксис турында төшенчә	Синтаксис турында төшенчә, синтаксик берәмлекләр;
3	Жөмләдә сүзләр бәйләнеше. Сүзтезмә.	Жөмләдә сүзләр бәйләнеше, тезүле бәйләнеш, ияртүле бәйләнеш, сүзтезмә, рус һәм татар телләрендә сүзләр бәйләнеше;
4	Сүз тәртибе.	Уңай һәм кире сүз тәртибе. Татар һәм рус телләрендә сүзләрнең урнашу тәртибе үзенчәлекләре.
5	Гади жөмлә төрләре.	Жөмлә турында кабатлау.
6	Өйтү максаты ягыннан жөмлә төрләре.	Хикәя, сорау, боеру, тойгылы жөмлөләр, алар янында тыныш билгеләре.
7	Жөмлә кисәкләре. Гомуми мәгълүмат.	Жөмлә кисәкләре турында мәгълүмат
8	Баш кисәкләр	Жөмлә кисәкләре, ия һәм аның белдерелүе, хәбәр һәм аның белдерелүе, кушма хәбәр һәм аның белдерелүе, ия белән хәбәр арасында сызык;
9	Жөмләнең иярчен кисәкләре	Аергыч һәм аның белдерелүе, аергыч белән аерылмыш арасында бәйләнеш; тәмамлык һәм аның белдерелүе, туры һәм кыяк тәмамлыктар; хәл һәм аның төрләре: урын хәле, вакыт хәле, рәвеш хәле, күләм хәле, сәбәп хәле, максат хәле,

		шарт хэл, кире хэл; аерымланган хэллэр һәм алар янында тыныш билгеләре, төрле хэлләрнең аерымлануы; аныклагыч; аерымланган аныклагычлар, алар янында тыныш билгеләре,
10	Жөмләнең модаль кисәкләре	Эндәш сүзләр һәм алар янында тыныш билгеләре; кереш сүзләр һәм алар янында тыныш билгеләре; кереш жөмлэләр һәм алар янында тыныш билгеләре;
11	Жөмләнең тиндәш кисәкләре	Тиндәш кисәкләр, алар янында бәйләүче чаралар, тиндәш кисәкләр һәм янында тыныш билгеләре; тиндәш кисәкләр янында гомумиләштерүче сүзләр;
12	Модаль кисәкләр	Сүзләрнең уңай һәм кире тәртибе, логик басым;
13	Бер составлы жөмлэләр	Бер составлы жөмлэләр: исем жөмлә, фигыль жөмлә, сүз жөмлә;
14	Тулы һәм ким жөмлэләр.	Тулы һәм ким жөмлэләр турында төшенчә;
15	Раслау һәм инкарь жөмлэләр	Раслау һәм инкарь жөмлэләр, раслау һәм инкарь жөмлэләрнең кулланлышы;

Укыту – методик комплекты

1. "Рус телендә урта(тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә татар телен һәм әдәбиятын укыту программасы" 1-11 нче сыйныфлар. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән, Казан, Татарстан китап нәшрияты, 2011нче ел
2. 4.Р.К.Сәгъдиева, Г.И.Хәйруллина, Татар теле, 8 нче сыйныф. Рус телендә белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы, Казан, "Мәгариф-Вакыт" нәшрияты, 2017 нче ел.
3. Татар теле укытучылары өчен методик кулланма (Пермь краеның гомуми белем бирү оешмаларының 1-9 нчы сыйныфлары өчен), 2015 нче ел.
4. "Диктантлар жыентыгы"(5-11 нче сыйныфлар өчен) З.Н.Хәбибуллина, Г.Ш.Нәбиуллина. Казан "Мәгариф" нәшрияты, 2004нче ел.

Календарь-тематик план

№	Вақыты	Дәреснең темасы	Сәгаты саны	Метод һәм алымнар	Көтелгән нәтижә			Өй эше
					Махсус белем	Махсус күнекмә	Гомумуку күнекмәләре	
1		Кереш. 5-7 нче сыйныфларда өйрәннәрне кабатлау.	1	Укытучы әңгәмәсе, дәфтәр башлату, үткәннәрне кабатлау, күнегүләр эшләү, дәрескә йомгак.	7нче сыйныфта үткәннәрне искә төшерү. Фонетиканы кабатлау, сүзгә фонетик анализ ясау	Фонетиканы классификацияләү үзенчәлеген гомумиләште реп кабатлау.	Фонетик анализ ясый белү	5нче күнегүне язып эшләргә
2		Контроль күчереп язу	1	Текст белән танышу, аңлашылмаган сүзләрне аңлату, тәрбияви момент, язу, дәрескә йомгак.	Үткәннәрне гомумиләште реп кабатлау	Жөмлә төрләрен дөрес билгеләп, тыныш билгесен дөрес кую.	Мөстәкыйль эшли белү күнекмәсен үстерү	Үткәннәрне кабатларга

3		Синтаксис. Сүз һәм жөмлө	1	Хаталар жибәрелгән очраklar белән бәйлә кагыйдәләрне искә төшерү, тактадагы мисалларны тикшерү, нәтижә чыгару, төркемләп эшләү, күнегүләр эшләү, дәрескә йомгак.	Синтаксис турында төшенчә. <i>Сүз, сүзтезмә, жөмлө</i> төшенчәлә рен формалаштыру. Сүз турында белемнәрне тирәнәйтү һәм системалаш тыру.	Дәрес итеп жөмлөләр төзи белү, кушымчаларны дәрес ялгап, жөмлөләрне оештыру	Яңа төшенчәләрнең күләмен билгеләү һәм модельләштерә белү.	41нче күнегүне язып эшләргә
4		Жөмлөдә сүзләр бәйләнеше. Тезүле бәйләнеш. Тиндәш кисәкләр	1	Модельне уку, кагыйдә чыгару, тактада эшләү, күнегүләр эшләү	Жөмлөдә сүзләр бәйләнеше нең ике төре белән танышу, тезүле бәйләнеш турында төшенчә формалаштыру	Тезүле һәм ияртүле бәйләнешләрне тану, аеру.	Модель төзи белү күнекмәсен үстерү	47 нче күнегүне язып эшләргә

5		Тиндэш кисәкләр янында тыныш билгеләре, гомумиләштерүче сүзләр	1	Үзбашка эш, күнегүләр эшләү, группалап эш, “Кем тизрәк?” уены, дәрәскә йомгак.	Тиндэш кисәкләр янында тыныш билгесенә дәрәскә куелышын өйрәнү	Тиндэш кисәкләр янында тыныш билгеләрен дәрәскә куя. Тиндэш кисәкләр янында гомумиләштерүче сүзләрне куллана белү	Тексттан мәгълүмат алу техникасын камилләштерү	372, 377 нче күнегүләрне язып эшләргә
6		Ияртүле бәйләнешнең грамматик чаралары	1	Китап белән эш, күнегүләр эш, тикшерү, дәрәскә йомгак	Ияртүле бәйләнешнең грамматик чараларын аңлату	Ияртүле бәйләнешкә кәргән сүзләрне дәрәскә билгели белү	Төркемнәрдә ярдәмләшәп эшли белү күнекмәсен үстерү	Бирелгән жөмлөләрдәге сүзләрнең бәйләүче чараларын язарга
7		Сүзтезмә	1	Тактада эшләү, парлашып эшләү, күнегүләр өстендә ныгыту, дәрәскә йомгак	Сүзтезмәләрне аерырга өйрәнү	Сүзтезмә һәм тезмә сүз төшенчәләрен аеру. Сүзтезмәгә синтаксик анализ ясыя белү	Укуга уңай караш тәрбияләү	71 нче күнегүне язып эшләргә

8		Контроль күчереп язу	1	Укытучы эңгәмәсе, сорау-жавап, фикер алышу, план төзү, караламада язу, тикшерү, дәрәскә йомгак.		язу күнекмәсен үстерү	Грамматик нормаларны үтәп язу күнекмәсен үстерү	Үтелгәннәр буенча 10-12 сораудан торган тестлы биремнәр әзерләргә.
9		Жөмлә кисәкләре. Жөмләнең баш кисәкләре	1	Жөмлә кисәкләренә нәрсәләр керүен искә төшерү, тест эшләү, баш кисәкләрне искә төшерү, күнегүләр өстендә ныгыту, дәрәскә йомгак	Жөмләнең баш кисәкләре турында тулырак төшенчә бирү.	Ия һәм хәбәрнең кагыйдәләрен чыгару һәм әйтә белү. Ия, гади һәм тезмә ия	Чагыштырып нәтижәләр ясып белү.	Ирекле рәвештә текст алып, баш кисәкләрнең астына сызып килдергә
10		Исем хәбәр һәм фигыль хәбәр.	1	Укытучы эңгәмәсе, китап белән эш, күнегүләр эш, дәрәскә йомгак	Хәбәрнең ике төрә – исем һәм фигыль хәбәрләр турында төшенчә формалаштыру	Төзелешләре буенча исем, фигыль хәбәрләрнең гади, тезмә, кушма төрләрен белү, аера белү.	Гомумиләш терү күнекмәсен үстерү	99 нчы күнегүне язып эшләргә, таблицаны өйрәнергә
11		Ия белән хәбәрнең жөмләдәге урыны, сызык кую очраklары	1	Эңгәмә, сорау- жавап, жөмлөләр язу, кагыйдә дәфтәрдә	Ия белән хәбәрнең уңай һәм кире урнашу тәртибе турында	Инверсия күренешен танып белү.	Алдагы белемнәргә таянып, фикерне үстерү.	103-104 нче күнегүләрне язып эшләргә

				эшләү, күнегүләр эшләү, үзбашка эш, дәрескә йомгак.	төшенчә бирү.			
12		Гади һәм кушма жөмлө	1	Язуны дәвам итү, эшне тикшерү, акка күчерү, дәрескә йомгак	Текст буенча мөстәкыйль план төзү	Үзең төзегән планга таянып, текстны логик эзлеклелектә бирү	Ижади фикерләү сәләтен камилләштерү	Жөмлөләр уйлап язарга
13		Жөмләнең иярчен кисәкләре, аларның жөмләдәге урыннары	1	Укытучы әңгәмәсе, китап белән эш, тактада эшләү, күнегүләр өстендә эш, дәрескә йомгак	Жөмләнең ике төрә – гади һәм кушма жөмлөләр турында төшенчә формалаштыру	Гади һәм кушма жөмлөләрне аера белү.	Гомумиләш терү күнекмәсен үстерү	“Беренче карның хыялы” дигән темага хикәя язарга
14		Аергычның аерылмышы белән бәйләнеше	1	Әңгәмә, сорау- жавап, жөмлөләр язу, кагыйдә чыгару, күнегүләр эшләү, дәрескә йомгак.	Жөмләнең иярчен кисәкләре, аларның урыннары турында белгәннәрне актуальләш терү	Жөмләнең иярчен кисәкләрен санын белү.	Унай мотивация тудыру	122 нче күнегүне язып эшләргә

15		Тәмамлык һәм аның белдерелүе. Туры һәм кыек тәмамлыктар	1	Сорауларга жавап бирү, нәтижә ясау, күнегүләр эшләү, үзбашка эш, дәрәскә йомгак.	Аергычның аерылмышы белән бәйләнешен ачыклау	Аергычның аерылмышына 2 төрле чара белән бәйләнүен күрсәтә белү	Танып белү активлығын үстерү	“Минем дустым” темасына сочинение-сыйфатлама язарга
16		Контроль күчереп язу	1	Дәрәслек, “Диктантлар жыентыгы” китабыннан текст белән танышу, аңлашылмаган сүзләргә аңлату, тәрбияви момент, язу, тикшерү, дәрәскә йомгак.	Ел буена үткәннәргә тикшерү һәм ныгыту	Гади жөмлә синтаксисына караган төп төшенчәләргә актуальләштерү	Үз-үзеңгә дәрәскә бәйләү күнекмәсен камилләштерү	Кагыйдәләргә, үткәннәргә кабатлап чыгарга
17		Үткәннәргә гомумиләштереп кабатлау	1	Ике команда арасында ярыш үткәрү, күнегүләр эшләү, уку елына нәтижә ясау, дәрәскә йомгак.	Гади жөмлә синтаксисына караган төп төшенчәләргә актуальләштерү һәм тирәнәйтү	Гади жөмлә синтаксик анализ ясып белү	Белемнәргә системалаштыру	Каникулда кагыйдә дәфтәрдә язылганнарны кабатларга, газета-журналлар укырга

